

Uunga: CITES-ip allaffeqarfia

Nunami Namminermit Pissutsinut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik

10.09.2009

J. nr. 40.00.01.01/09

Kalaallit Nunaannit qilalukkanit qernertanit (*Monodon monoceros*) avammut nioqqutissianik tuniniaasinnaanermut akornutaanngitsut paasisat (NDF)

CITES Artikel IV, paragraf 2 najoqqutaralugu avammut nioqqutissiornerup Iisimatuussutsikkut Oqartussaataasunit pisuussutinut pineqartunut sutigulluunniit navianartorsiutaannginnissaa aatsaat uppersarneqarsinnaappat akuerineqarsinnaasoq oqaatigineqarpoq.

Kalaallit Nunaata imartaani qilalukkanik qernertanik nioqqutissiassanik piniarnerup annertussusia arlaatigut uumasut pineqartut amerlassusaannut sunniuteqarneranik paasisutissanik katersinerni aalajangerniarnermilu makku eqqarsaatersorfigineqarsimapput:

Aqutsineq

- 2004-mi marts-ip qaammataani inatsiliornikkut Namminersornerullutik Oqartussani Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata kitaani qilalukkanik qernertanik pisassiisarneq oqartussaaffigilerpaat. Kalaallit Nunaata kangiani pisassiisarneq 2009-mi eqqunneqarpoq. Piniarneq kommuninit ataasiakkaanit nakkutigineqarpoq, taakkulu qilalukkanik qernertanik piniarnermut akuersissutinik tunniussisinnaatitaapput, tamatumunngalu ilanngunneqassapput qilalukkat annaaneqartut. Kiisalu pisassiisutigineqartut killissaasa qaangerneqannginnissaat nakkutigisussaavaat.
- Pisassiisutit nunani tamalaani piniagassanik aqutsinikkut siunnersuuteqartarnerit najoqqutaralugit aalajangerneqartarput. Qilalukkat Qernertat Qaqortallu Piujuuannartinnissaat Aqutsinerlu Pillugu Canada-p Kalaallit Nunaatalu Akornanni Atatsimiititaliaq (JCNB) qilalukkat qernertat qaqortallu Canada-p Kalaallit Nunaatalu akornanni agguanneqartartut pillugit siunnersuusiortartuuvoq. Kiisalu Atlantikup Avannaani Miluumasut Pillugit Ataatsimiititaliarsuaq (NAMMCO) Kalaallit Nunaata imartaani uumasut Canada-mut attuumasuteqanngitsut pillugit innersuussuteqartarpoq.
- Piniarneqarsinnaasut pillugit piujuuannartitsinissamut toqqammavissatigut JCNB-mut NAMMCO-mullu ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit JCNB-p ataani Iisimatuussutsikkut Suleqatigiissilatiliap (SWG) ataani Ataatsimoortumik Suleqatigiissitaliamit (JWG) kiisalu NAMMCO-p ataani Iisimatuussutsikkut Ataatsimiititaliap iluani suleqatigiissitalianit saqqummiunneqartarput. JWG-mit innersuutigineqartut Ataatsimiititaliarsuarmut ingerlateqqinnginnerini NAMMCO-p iluani Iisimatuussutsikkut Ataatsimiititaliamit isummorsorfigineqaaqqaartarput. JWG piffissani aalajangersimasuni ataatsimiittarpoq – naliginnaasumik ukiut allortarlugit – tassanilu qilalukkat qaqortat qernertallu amerlassusaat oqaluuserisarlugit, amerlassusaannik nalilersuisarlutik kiisalu ataatsimoortumik aqutsinissamut innersuusiortarlutik.

Naliliinerit

- Qilalukkat qernertat Kalaallit Nunaata kitaani aalajangersunik sisamanik sumiiffeqarput, piffilli ataasiinnaq, tassaasoq Qimusseriarsuaq, immikkut isigineqarpoq. Ukiup kaajallannerani ingerlaartanerat pissutigalugu ataatsimut sumiiffigisartagaasa imminnut atanerat maannakkorpiaq naatsorsuutigineqarpoq, tassa aasaanerani Kangerlussuarminngaanniit (Inglefield Bredning) ingerlaartarnerisigut, novembarip qaammataani Uummannamut ingerlaartarnerisigut aammalu ukiuunerani Qeqertarsuup Tunuanut ingerlaartarnerisigut. Qilalukkat allat Canada-p avannarpiaani aasisartut ilaatigut annikitsuinnarmik ukiuunerani Kalaallit Nunaata kitaani piniakkanut akuusarput.
- 2006-imi Kalaallit Nunaata kitaa sinersorlugu Baffinip Kangerliumanersuata kangiani qilalukkat qernertat ukiisarfiinik misissuinerimi paasineqarpoq qilalukkat 7.000-it missaaniittut. 2007-imi alakkarterinerit takutippaat Kangerlussuarmi qilalukkat qernertat 8.000-it missaaniittut Qimusseriarsuarmilu 6.000-it missaaniillutik. 2008-mi Kalaallit Nunaata kangiani piniariartarfinnik alakkarterinerit takutippaat qilalukkat 6.000-it missaaniittut.
- 1950-ikkut kingorna Kalaallit Nunaata kitaani qernertanik qilalugarniarneq malunnaatilimmik annertusineqarsimavoq. Isumaqarnarpoq pisarisat amerlassusaat 1990-ikkut aallartinnerini annertunerpaaffiminnut pisut, 2004-llu tungaanut aalakkaasumik ukiumut 700-ut missaat pisarineqartarlutik, tamatumanilu piniagassanik killilersuineq eqqunneqarmat pisarisartakkat malunnartumik ikilipput. Kalaallit Nunaata kangiani ukiuni makkunani nalunaarutigineqartartut naapertorlugit agguaqatigiissillugit ukiumut qilalukkat qernertat 85-it pisarineqartarput.
- 2009-mi februarip qaammataani JWG-mi ataatsimiinnermi naliliisarnerit oqaluuserinerini isumaqatigiissutigineqarpoq Kalaallit Nunaata kitaani qilalukkat qernertat 310-t, Kalaallit Nunaatalu kangiani 85-it ukiumut pisarineqartarnerisigut ukiuni tulliuuttuni tallimani qilalukkat amerlinissaat 70%-imik ilimanaateqartoq.

Niuerneq avammullu nioqqtissiorneq

- 2005-imi oktobarip qaammataani NDF-ip nalunaarusiaata mianersoqqusisumik imaqartup saqqummiunneqarnerata kingorna qilalukkanit qernertaneersunit avammut nioqquteqarneq inerteqqutaalerpoq.
- Avammut nioqqtissiornerup inerteqqutaannginnerani Kalaallit Nunaannit qilalukkanik qernertanik nioqqtissiat tasaanerusimapput tuugaat, kigutit kiisalu qilalukkat tuugaavinik sanalukkat. Nioqqtissiat tamakku aamma Kalaallit Nunaata iluani tuniniarneqartarput. Paasissutissat imminnut akerleriissut arlaqaqimmata qilalukkanit qernertanik avammut nioqqtissiat pillugit kisitsisit pigineqartut Kalaallit Nunaanni qanorpiaq annertutigisumik atornerinik takussutissatut ersarissumik atorneqarsinnaanngillat.
- Kalaallit Nunaanni qilalukkanit qernertanik nioqqtissiarineqarnerpaasoq tassaavoq mattak. Mattak Kalaallit Nunaata iluani tamakkiisumik tunineqarsinnaavoq, avammullu nioqqtissiorneq atorneqanngilaq. Naleqqiullugu neqaa akikinnerujussuarmik tunineqarsinnaavoq, tamannalu aamma nunap iluinnaani pisarluni.
- Tuugaat mattammut naleqqiullugit annikinnerusumik naleqartinneqarput, tuugaanillu tuniniaaneq Kalaallit Nunaanni qernertanik qilalugarniarnermi kajuminnarnerpaatut isigineqanngilaq. Taamaattorli tuugaanik tuniniaaneq tunngaviusumik isertitaqarnermut akuuvoq, aammalu tuugaanik taakkuninngalu sanalukkanik nioqquteqarnerup qilalukkanik qernertanik piniarnermut sunniuteqarnerat avaqqunneqarsinnaanngilaq.

Avammut nioqutissiorneq pillugu NDF-ip paasisai pillugit inerniliineq nutaaq

- Kalaallit Nunaata kitaani kangianilu piffissami 2009-2012 qilalukkanik qernertanik piniagassanik killilersuinerit akuerineqarsimasut JWG-mi ilisimatuussutsikkut siunnersuutigineqartunit ikinnerunngikkunik assinguinnarput, taamatullu qilalukkat amerliartornissaannik periarfissiinissaat ilimanarluinnartutut oqaatigisariaqarluni. Piffinni sippuilluni pisaqartoqartarnissaa pinaveersaarniarlugu ilisimatuussutsikkut inassutigineqartut malinneqarlutik pisassiissutit nunap immikkoortuinut agguanneqarput.
- Tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni CITES Ilisimatuussutsikkut Oqartussat matumuuna navianartorsiortitsinnginneq uppersarlugu qilalukkanit qernertanik avammut nioqutissiorsinnaaneq akuersarlugu nalunaaruteqarput. Tamanna akuerineqassappat nunani tamalaani qilalukkanik qernertanik avammut nioqutissiorneq Kalaallit Nunaanni qilalukkat qernertat amerlassusaannut innaarliisussaangilaq, tassalu pisassiissutit qulaani taaneqartut malinneqarpata taamaattussaalluni.

Mads Peter Heide-Jørgensen aamma Fernando Ugarte
CITES Ilisimatuussutsikkut Oqartussat
Kalaallit Nunaat